

כזאת בפני קהל כזה גבלה עם חוצפה. האורחים, שבאו ממרחקים כדי לתרום את תרומתם לסימפוזיון רציני, ושעקבו אחרי הנאומים הראשונים באמצעות מכשיר התרגום המידי, תמחו על הסתם מדוע הטריוויה את עצמם. הם יכלו לקרוא את הכל בביווליטנים הרישמיים של משרד החוץ הישראלי.

גולדה נואמת. ואמנם, הנואמת העיר קרית בכנס היתה גולדה מאיר. היא לא הופיעה בו — אולם דבריה הושמעו, פעם אחרי פעם, בפי יוזמי הכינוס וכוכביו. בין השאר:

● הח"כ הליברלי משה קול, שקבע כי אסור להחזיר אף פליט ערבי אחד, ושאינן ישראל יכולה לעשות מאומה למען השלום, חוץ מאשר לדרוש מן המעצמות הגדולות להכריח את הערבים לזכות שלום עם ישראל.

● הח"כ מ"מ ישראל ברזילי, שחזר זה עתה ממשלחת שרת החוץ באו"ם, ושהקדיש את עיקר נאומו להקפדה נמרצת על הנציגים הערביים שם, חוץ מזה חזר על המליצה השגורות של מפלגתו בעניין המימשל הצבאי והפירוק האטומי.

● הח"כ הליברלי יוהר הררי, שקבע שאין שום דרך ישנה או חדשה להשגת השלום. הוא סיכם את דבריו בהכרזה

הסימפוזיון אורגן על פי אותם העקרונות. הוזמנו להשתתף בו נכבדים שונים ומשונים, שאינם חולמים לעשות מאומה למען השגת השלום. כמישקל נגדי הוזמנו שניים-שלושה בעלי מחשבה חדשה, אך הם שובצו בתוכנית מראש כך שלא יעוררו תשומת לב.

לורד בעריכורו. על כן היה זה טבעי כי הדברים הרציניים המעטים בסימפוזיון באו מפי האורחים הזרים. הבולט ביותר היה בן הצעיר, לוחם ותיק למען תנועות השיחור ומראשי השמאל של הלייבור, שהתפרסם בגלל מלחמתו על זכותו לחזור על התואר לורד.

נאומו המזהיר של האציל יפה-התואר, גדוש ההומור, הודה במידה מפליאה עם דיעות הפעולה השמית. תבע הוא:

● ישראל תפרוץ את מעגל-הקסמים של השתלבותה במערב, המביאה עליה את שינאת הערבים — אותה שינאה המחזקת שוב את השתלבותה במערב.

● ישראל תילחם למען הפירוק הא-טומי של המרחב — תמורת הסכמת הסובייטים לשנות את עמדתם האנטי-ישראלית.

● ישראל תבטל מיד את המימשל הצבאי, הזוכה לפירסום רב ולשימצה בי עולם והמרחיק ממנה את כל החוגים המתקדמים. (כשאמר זאת, נינעץ הבישוף של קליפורניה, גיימס פייק, בראשו, לאות

אנתוני דג'נורדון (במרכז) בסימפוזיון

גרעין מוצק בדיסה

הסכמה מודגשת להצרכת ההשפעה של המימשל בעולם).

● ישראל תתחיל באופן חד-צדדי, בלי קשר עם הסכסוך שלום כלשהו, בפיתוח בעיית הפליטים הערביים. הדרך: ישראל תציע בשלב הראשון, למספר מסוים של פליטים, את הבחירה החופשית בין פיצויים ושיבה. היא תחזיר את הרוצים בשיבה.

רבים לא ירצו לשוב, יקבלו פיצויים, יקבעו בדרך זו עובדה מוגמרת שלא כל הפליטים רוצים לחזור. השיבה תאורגן תוך התחשבות בשיקולי-בטיחות. הממשלה יכולה לקבוע את השיבה לשעור העלייה היהודית, עלייה שתכניו כי תחזיר, למשל, פליט ערבי אחד לכל עשרה עולים חדשים.

נאומו של בן היה היחיד שהלהיב את באי הסימפוזיון, עורר תשואות סוערות. באי הסימפוזיון, עורר תשואות סוערות.

מסקנה קטלנית. אולם נאום זה, ר

כמה הערות אחרות שהושמעו במשך ארבע עת הימים, לא יכלו לטשטש את הרושם המדכא. מאזין אובייקטיבי, שלא הבין את רקע הסימפוזיון, מוכרח היה להסיק את המסקנה כי לשוחררי השלום בישראל אין שום דרך חדשה, וכי כל הדיבורים על שלום אינם רציניים. העונאים, שהיו עוינים ברובם, מיהרו להנחיל רושם זה לקוראיהם.

רושם זה מוטעה, כמובן, לחלוטין. אולם כל עוד ישראל האפטרופוסות למופעי ראויה מסוג זה בידו עסקינן מ"מ, ספק אם אפשר יהיה לטשטשו.

● עורכי העולם הזה ואתגר, שהוזמנו להצרות בפני הסימפוזיון, ביטלו את השיחות אחריו מושב הפתיחה, כאשר נתברר מהותו.

● תואר זה עובר בירושה. חבר הפרלמנט הבריטי, שאביו הלורד נפטר, זוכה אוטומטית בתואר ונאלץ לפרוש מבית הנבחרים, בן נחמדים ענייני האומה, כדי לעבור לבית-הלורדים, שהשפעתו כמעט אפסית. בן מנהל את מלחמתו כדי להישאר בפרלמנט.

שיכלה לבוא גם מפי דויד בן-גוריון: "עלינו להיות בכל רגע מוכנים לשלום, בלי שום ויתורים שהם. עלינו להתמיד בדרך של הלכנה, להיות עקביים בעמדות שנקטנו ולקחת לשלום."

היתה זאת, פחות או יותר, בגלוי או בסתר, דעת רוב הנכבדים הישראליים האחרים, שהוזמנו להשתתף. הם דרשו שהערבים יעשו משהו, או שהמעצמות הגדולות יעשו משהו — אך הסבירו שישראל עצמה אינה יכולה לעשות שום דבר, זולת שינוי קטן זה או אחר בקו הרישמי.

פיצוץ האישיות. מדוע נערכה הצגה עגומה זו? הסוד טמון באופיים של מארגני הסימפוזיון — עסקני מ"מ. בשטח הערבי (כמו בכמה וכמה שטחים אחרים), הם סובלים מפיצול האישיות.

מצד אחד רוצה מ"מ למצוא חן בעיני החוגים המתקדמים בעולם, שכולם מותחים ביקורת קטלנית על מדיניות ממשלת ישראל. אל חוץ מזה היא מבקשת לזכות באהדתם ובקולותיהם של ערביי ישראל.

אולם מצד שני מעיק על מ"מ הפחד החולני שמא ישראל לבד בשטח, או בחברת חוגים "יוצאי דופן". מאחר שכל מחשבה חדשה ונועזת בשטח השגת השלום היא מטבע מוותה, יוצאת-דופן ובולטת מקובלת על הרוב, נמצאת מ"מ במצב קשה.

הפתרון נמצא במהות הירחון ניראוטולוגי. זהו בטאון הכפוף כל-כולו למ"מ. אך כדי שלא להישאר לבד, משתפת בו מ"מ נכבדים שונים, ובעיקר אנשי המצמרת הליברלית, התומכת ללא הסתייגות בקו הבן-גוריוני. התוצאה: עתון המדבר באופן מופשט על שלום, מבלתי למתוח ביקורת רצינית על המסטר, ומבלי להציע דרכים חדשות באמת. עקיצתו של ודג'נורדון לא היתה סתריסוד לגמרי — במשך זמן ניכר קיבל הירחון הענקי כספית תשואות מידי משרד-החוץ, בו השתמש כדי להוכיח לגויים כי ישראל רוצה בשלום.

עורשרת

חנניות

הקול-בו

כל מפלגה בישראל קונה קולות. כל אימת שמתקרב מועד הבחירות, פושטים השליחים על פני כל הארץ, מקישים על דלתות של ראשי חמולות, בעלי-השפעה, גבאים, עסקנים ושייכים בדואים. הם מציעים כסף מזומן, חבילות מזון, הלוואות לזמן ארוך, הקלות בהשגת שיוכן, סידור ילדים במוסדות ואפילו משרות קבועות במנגנון הממלכתי או המפלגתי.

למטרה זו משמש תקציב הבחירות בן המיליונים, שנצבר במרכז כל מפלגה מתרומות של חברים בעלי-יכולת, או בעלי-הון התלויים בחסדי נציגי המפלגה בממשלה. גם מוסדות כלכליים — כמו בנקים, חברות שיוכן, קאופרטיבים — שהמפלגה חולשת עליהם, מפרישים מתקציבם לקרן הבחירות.

אולם עד כה לא הצליחה שום מפלגה קואליציונית להזרים באופן ישיר את תקציב המשרדים הממשלתיים שהיא שולטת בהם לקרן הבחירות שלה. החוקים, התקנונים, מבקר המדינה — כל אלה שוקדים על הפרדה בין קופת המשרד הממשלתי לבין קופת המפלגה השולטת על אותו משרד.

רק מפלגה אחת אינה כבולה למיגבלות אלה. מאז קום המדינה ביצרו לעצמם הדתיים לאומיים מעמד אסטרטגיה, לפיו הם יכולים לממן לעין השמש צרכי הבחירות שלהם מתקציב המדינה. יתר על כן: בעוד שכל מפלגה אחרת יכולה להרשות לעצמה את המאמץ של קניית בוחרים רק בפרוס הבחירות, יכולה המפלגה הדתית-לאומית לעשות זאת בצורה מתוכננת ועקבית, משך כל ימות השנה, שנה אחרי שנה.

היא עושה זאת בכסף של. אותו כסף שנגבה ממך בצורת מסים, בלו, היטלים, יב"מ, מלואות בטחון מגבית להצלת המדינה מפני השמדה גרעינית וכד'. על כן, מן הצדק שתדע איך מתבצע הדבר הלכה למעשה.

רקוד. טייל וקרא תורה

שר הדתות יוציא, בשנת הכספים הבאה, לצורך החי דתי וחגיגות דתיות 28 אלף ל"י. לתעמולה למען שמירת שבת: 19 אלף ל"י. לצורך הדפסת ספרים וחיבורים של רבנים: 32 אלף ל"י. למשכורת עובדי המחלקה לשירותים דתיים ביישובי עולים: 78 אלף ל"י. שעות נוספות לעובדים אלה: עוד 10 אלפים ל"י. שירותים דתיים ביישובי עולים ומעברות: 665 אלף ל"י. השתתפות בהקמת בניינים ומוסדות דתיים: 102 אלף ל"י. ועוד כהנה וכהנה, עד שסכום ההוצאות של משרד הדתות בשנה הבאה יגיע 7,750,000 ל"י — כלומר, 1.3 מיליון לירות יותר מאשר בשנה שעברה.

אולי תאמר לעצמך: אלה הוצאות כשרות. שהרי לשם כך בדיוק הוקם משרד הדתות — כדי לממן את השרותים הדתיים.

אלא שכספים אלה מממנים למעשה, את שירותי המפלגה הדתית-לאומית. מן הדפים היבשים של תקציב המדינה, שהגיש השבוע שר-האוצר לכנסת, קשה לתפוס את התרומה. לצורך זה יש לפרק את המספרים הגדולים לפרטים, לתרגם את ההגדרות הרשמיות לשפת המציאות המוסתרת. הבה נעשה זאת, פניף אחר סעיף:

● **הווי דתי והגייגות דתיות:** אם תפגוש באחד מימי החגים קבוצה גדולה של מטילים, שהגיעו לאילת במסגרת טיול מאורגן מטעם סניף הפועל-המזרחי בקריית-גת, באר-שבוע או עכו, כשעל שירת האוטובוסים מתחזות סיסמות-בד "טיול הפועל-המזרחי סניף קריית-גת", דע שאתה השתתפת במימון הטיול הזה, כי זהו "הווי דתי" בלשון התקציב.

אם תעבור ליד אולם יציבורי בחיפה, מסעדה בסבריה או בית-קפה בהרצליה, תראה מסיבה ליד שולחנות ערוכים ובהשתתפות אמנים, ויאמרו לך כי כאן נערכת מסיבה של חברי המפלגה הדתית-לאומית במקום — אל תתבייש. גש זקח לך עוגה, לגום גם אתה כוסית ורקוד לצלילי התימורות. אתה יכול אפילו להזמין את בתי-הדג. אמנם אינך חבר המפלגה הדתית-לאומית, אבל אתה זכאי לתענוג הזה, כי השתתפת במימונו, תחת הכותרת "חגיגות דתיות".

ועוד אירוע מלבב: הוזמנת עליידי אחד מסניפי המפלגה הדתית-לאומית לעלות-לרגל להר-ציון, בנסיעה חיונה, על-חשבון המפלגה. הביאו אותך לירושלים, ובחסות המפלגה האכילו אותך ארוחה קלה. העלו אותך לסיוור בהר-ציון, שוב בשם המפלגה, הפגישוך עם שרי המפלגה שהשמיעו בבניין אומים מפלגתיים מובהקים על חובותיך כלפי "היציבור הדתי המאורגן" הנאבק באותו רגע עם המפלגות החילוניות על איסור התחבורה בשבתות בחיפה. דע לך כי היה זה אירוע ממלכתי. הממשלה שילמה בשבילו, כי זהו "הווי דתי".

דברים אלה ודומיהם, התשובים לקיום המדינה, עלו לך, כאמור: 28 אלף ל"י. ● **הדפסת ספרים וחיבורים שני רבנים:** כמה וכמה מפלגות מוציאות כתבי-עת ספרותיים. מוזל של מפא"י תמורות של הליברלים, מנפנים של הקיבוץ המאוחד. אף אחד מכל אלה אינו חולם לבקש תמיכה כספית של משרד ממשלתי. הכסף שמור לבטאן אחד בלבד: שבי"ם. כתבי-העת של חבר הרבנים של המפלגה הדתית-לאומית. אפשר לקרוא על מאמרים חריפים נגד הממשלה, דבר שאינו מפריע לו לקבל הקצבה שונה, במסגרת הסעיף הזה.

אותו הסדר נהוג גם לגבי שנתון הפועל-המזרחי, התורה והמדינה, עתון הילדים של המפלגה, הצופה לילדים, והשבועון פנים אל פנים המקורב לה. עתונים אלה זוכים לכך שבכספי משרד-הדתות נקנים מאות טפסים, המחולקים חינוך לעסקנים ולבעלי-השפעה ביישובי עולים. הילדים והעסקנים מקבלים את המזון הרוחני של המפלגה לנדיבות-ליבן, כ"חיבורים של רבנים".